

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

20. An Pœnitentiarius Ecclesiæ Cathedralis N. possit ab omnibus casibus reservatis ab Archiepiscopo absque ejus licentia, & independenter ab illo absolvere? Et adducitur, Cardinali testanti de aliqua ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

posito penitenti onere comparandi tempore opportuno, & cessantibus impedimentis, coram Superiore aut ejus delegato, sive, ab illo facultatem absolvendi à reservatis habente. Hoc omnino à jure communi concessum censeo ob rationes in Canonibus variis sparsim expressas.

4. Ex quibus omnibus, sic in re practica formo argumentum: Eadem est formaliter ratio recursus ad Episcopos, vel Superiores, aut eorum delegatos pro peccatis, & censuris reservatis, quæ est recursus ad Sedem Apostolicam pro iisdem: sed Pontifex declarat in Canonibus, eos, qui ex impotentia, aut gravi difficultate (ut sunt mulieres, valetudinarij, delicati, senes, impuberes, pauperes, &c.) non possunt adire Sanctam Sedem, posse ab Episcopis absolvi: ergo pariter, qui similibus præpediti non possunt adire Episcopum, vel ejus delegatum, poterunt ab inferiore absolvi, maxime cum onere comparandi, & dato juramento de satisfactione, & obedientia, de quibus statim latè, & distinctè.

5. Ratio verò est: quia pia Mater Ecclesia in suis Decretis, & reservationibus non potest censeri vel obligare ad aliquid moraliter impossibile, vel quod in grave detrimentum spirituale animarum, aut etiam temporale personarum vergit, ut ex istis declarationibus constat. Non est verò interdum minus impossibilis, aut in grave detrimentum animarum, vel etiam personarum, recursus ad Episcopum, vel ejus delegatum, quam ad Sanctam Sedem, et si talis impossibilitas, vel necessitas, sive periculum, non sit tam frequens: unde Confessarij prudenti æstimationi ista sunt relinquenda.

6. Ex quibus infero primò, potestatem absolvendi, quæ à reservatis in hujusmodi necessitatibus, vel periculis inferiores absolvent, esse directam, quamvis interpretativam, & onerosam: adeoque mihi semper vili sunt minus consequenter loqui asserentes, inferiores Sacerdotes in dictis casibus directè à non reservatis, indirectè verò à reservatis absolvere: cum reverà directè ex potestate interpretativa, & onerosa absolvant, quæ eis ex declaratione juris communis tunc concessa censetur ratione declarata: necessitatis, vel impedimenti sufficientis in similibus casibus, & causis. Hæc omnia Marchant. loco cit. qui postea quæst. 9. concl. 2. adducit causas, quibus licet inferiori absolvere à reservatis, ut videlicet, quando quis sine nota, scandalo, infamia, diæteris, suspitionibus, aut similibus, non potest à Communione, Missæ celebratione, Sacramentorum administratione abstinere, nec habet tunc ad manum aliquem, qui à peccatis reservatis absolvat: imò in omni casu, *Ne pro dilatione penitentia periculum imminet animarum*, ut habetur lib. 5. Decret. tit. 39. c. 16.

7. Ratio est: quia Ecclesia per reservationem non censetur suos subditos in aliquod animæ gravamen, vel periculum velle, aut præcipitare, aut in illis eos relinquere absque sufficienti subsidio, maxime cum virtus tota, & finis reservationis æquivalenter in isto onere comparandi, aut satisfaciendi servetur, non tantum in politia externa; sed in obligationibus strictissimis in foro conscientie. Et hæc omnia satis probabilia, & tuta existimo; & maxime notentur à Confessariis: quia in Authoribus non passim obvia, sed in praxi quotidiana: licet etiam probabiliter contrarium asserat Fernandez à Castro Palao, ubi supra citatus, cui adde Altherium de censuris, tom. 1. disp. 6. vers. Si quis postulet. Filliucius tom. 1. tract. 7. cap. 10. num. 289. & alios.

8. Notandum est tamen, quòd aliqui asserunt, quòd stando in opinione affirmativa, absolutus ab inferiore, etiam extra mortis articulum à culpâ Episcopo reservatis, ob accessum ad eundem Episcopum dif-

ficilem, non remanet obligatus se præsentare eidem ut denuò illa peccata reservata, jam ab inferiore absoluta confiteatur, & ab eisdem denuò absolvatur: cum nemo bis teneatur subijcere clavibus eadem peccata semel ritè per sacramentalem absolutionem remissa. Sed si remanet aliqua obligatio se præsentandi Superiori in tali casu, id non erit, ut denuò peccatum à Superiore per absolutionem auferatur quoad culpam; sed solum, ut eidem Superiori exhibeatur debitus honor, conservetur vigor Ecclesiasticæ disciplinæ; conveniens ab eodem Superiore, ut pote prudentiori Judice, adhibeatur medicina: & etiam præscribatur major satisfactio quoad Deum, vel proximum, si ab inferiore minus benè id factum fuerit. Ob has enim causas fortasse tanquam probabile sustineri potest in dicto casu absolutum ab inferiore à casibus reservatis etiam sine censurâ, tene-ri se præsentare Superiori, quam citius poterit. Ita Bossius de jur. Episcop. disp. 1. dub. 15. n. 163. ex Vasquez in 3. part. tom. 4. q. 91. art. 3. dub. 8. n. 8.

RESOL. XIX.

An si aliquando non pateat aditus ad Episcopum pro casu reservato, possit Confessarius penitentem absolvere? Ex part. 5. tr. 14. & Misc. 2. Ref. 58.

§. 1. **N**egativè respondet Suar. in 3. p. tom. 4. disp. 30. sect. 3. num. 13. quia licet quoties non patet aditus ad Papam, vel Nuncium, nisi cum magna difficultate, & mora, possit Sacerdos inferior absolvere à casibus Papalibus. Non ita dicendum est de casibus Episcopalibus, quia jus commune ita statuit quoad casus Papales, non autem quoad Episcopales.

2. Sed hæc sententia mihi non placet, sicut de Cœlestino in Compend. Theol. moral. tract. 1. c. 23. num. 5. quia par interdum videtur ratio quo ad casus Episcopales, fieri enim potest, ut non minus sit difficilis aditus ad Episcopum, quam ad Pontificem, & adit nihilominus necessitas communicandi, vel celebrandi. Ita Cœlestinus, qui citat Gamacham in 3. part. D. Thom. de Sacrament. pœnit. c. 20. §. 1. verb. Ceterum si per inadvertentiam. Nec te terreat, amice Lector, auctoritas Patris Suarez, nam pro mea, & Cœlestini sententia stat novissime Jacobus Granado in 3. part. de Sacrament. contr. 7. tract. 10. disp. 7. num. 12. ubi nostram sententiam confirmat ex multis rationibus, ad illum, & non pigebit, ego enim brevitati studeo.

RESOL. XX.

An Penitentarius Ecclesie Cathedralis N. possit ab omnibus casibus reservatis ab Archiepiscopo absque ejus licentia & independenter ab illo absolvere? Et adducitur Cardinali testanti de aliqua re, si vergat in præjudicium tertij, minime credendum esse. Et docetur, consuetudinem legitimè, plenè, & perfectè, atque concludenter probandam esse. Et advertitur, quod consuetudo non solum esse debet rationabilis, sed etiam legitimè præscripta, ita ut per unum actum interrumpatur. Et probatur factum Prædecessoris non officere Successoribus. Ex part. 9. tract. 8. & Misc. 3. Ref. 11.

§. 1. **S**uppono ex declaratione Sacræ Congregationis, teste Barbosa Collect. 581. n. 24. Penitentiarium non posse absolvere à casibus Episcopo reservatis, nisi Episcopus hanc facultatem ei specialiter

Sup. hoc lege doct. nam Ref. seq.

litter dederit. Ideo difficultas est in casu nostro, an Pœnitentiarius possit absoluerè à referuatis, vigore asseruatae consuetudinis; Et respondeo, quòd cum consuetudo pertineat ad factum, qui eam allegat, tenetur illam probare, vt patet ex cap. 1. de *Constit. in 6. cap. Cum in l. de offic. del. g. cap. Cum Ecclesia Surriua. de caus. posses. & propriet. & ex l. Si quis rem. ff. de custodia reor. l. Asseneratio. C. de non muner. pecun. & docent Doctores, quos plena manu adducit Ludolphus Schraderus de *feud. tom. 2. part. 1. sect. 9. n. 243.**

2. Videndum est itaque, an scriptura N. olim Archiepiscopi, præsentata à R. Pœnitentiario, probet sufficienter consuetudinem ab ipso præsentam absolueri à casibus Episcopo referuatis, independentè à licentia Illustrissimi Domini Archiepiscopi; Et negatiue respondeo: quia consuetudo legitime probanda est, sed non est legitima probatio, quæ procedit ex testimonio vnus, vt patet ex l. 9. C. de *ureturando*; & ita consuetudinem non probari per vnicum testem; sed plene, & perfectè, atque concludenter probandam esse docet Hermannus Viticius *vol. 1. cons. 33. n. 34.* Nicolaus Raufnerus *lib. 1. cons. 12. n. 112.* Matthias Vvèbecius *lib. 1. cons. 1. n. 54.* Ludolphus Schraderus, *vbi sup. & lib. 1. cons. 6. n. 45.* Cyriacus *lib. 1. contr. 67. n. 43.* Hulticus Hunnius *in vol. 1. Trentleri super Pandictis dist. 1. Thes. 9. quæst. 6. 2.* & Ioannes Vvrumerus in *Nucleo Iuris conuolueri super Instituta. lib. 1. tit. 3. n. 11.* & alij penes ipsos. Quibus ex Theologis adde Cætrum Palaum *tom. 1. tract. 3. disp. 1. punct. 6. n. 7.* Ergo, cum in casu nostro R. Pœnitentiarius consuetudinem in sui fauorem non probet, nisi per vnicum testem; sequitur, non esse legitime probatam, atque ideo non posse officere Illustrissimo D. Archiepiscopo, ac frustra contra illum adduci dicendum erit.

3. Nec obstat dignitas personæ testis, antequam non solum sit Archiepiscopus, sed Archiepiscopus Prædecessor, ergo, cum de eius interitè ageretur, omnino credendum videtur. Non, inquam, hoc obstat, quia etiã Cardinali testanti de aliqua re, si vergat in præiudicium tertij, minimè credendum esse alterum Doctores, quos citat, & sequitur nouissime Fragosus de *Republica Christiana. tom. 2. part. 2. lib. 5. disp. 15. num. 8.* & seq. cum limitationibus ibi adductis.

4. Ad id verb, quòd sit Archiepiscopus Prædecessor, assero, factum prædecessoris non officere successoribus, vt ex multis probat Ioannes Baptista Larrea in *allegacionibus fiscalibus. tom. 1. allegat. 16. n. 21.* Surtus *consil. 4. 19. n. 28.* Natta *consil. 437. n. 36.* Sesse *deris. 74. n. 21.* & Auendaño de *casibus. c. 68. n. 23.* & ex Theologis Suarez de *legib. lib. 3. c. 34.* cum alijs penes ipsos: ergo factum Archiepiscopi N. non potuit suis Archiepiscopis successoribus præiudicare. Vnde rectè clamant Iura, quòd nemo debet prægruari, & onerari ex facto alieno, nec factum vnus debet alteri nocere, vt patet in *l. Si quis in suo. §. Legis. C. de inofficijs testam. l. In causa. ff. de Procuratoribus. l. Si vnus. §. Ante omnia. ff. de pactis. & consil. 346. num. 26.* Surtus *consil. 2. 2. num. 29.* & *consil. 173. num. 84.* Thomas de Thomaletis in *Floribus legum, reg. 125.* cum alijs penes ipsos. Patet igitur ex supradictis, consuetudinem asseruata à R. Pœnitentiario non esse plenè & legitime probatam, atque ideo nihil officere.

5. Sed penes me, non solum ex defectu probationis; sed etiam secundum se, & à parte rei dicta consuetudo claudicare videtur. Primò, quia, si inter alia requisita opus est, vt consuetudo sit rationabilis, ex cap. *Comm. d. lectus. cap. Ex parte. cap. fin. de consuet. leg. 2. C. quæ sit long. consil. & alijs Iuribus, quæ citat, & sequitur Gauffret in Synopsi *Decretalium, lib. 1. tit. 5.* Chalfaneus in *Paratiila ad Decretales, lib. 1. tit. 4.* Vallens etiam in *Paratiila ad Decretales, lib. 1. tit. 4. §. 2. n. 6.* Valenzuela *consil. 4. ex. n. 66.* Fontanella *tom.**

2. decis. 488. n. 8. Hunnius in *Encyclopedia Iuris. part. 1. tit. 4. c. 3. n. 30. respons. 51. n. 39.* Graueus *lib. 2. consil. 33. n. 7.* & alij communiter. Quo pacto dici potest rationabilis consuetudo, (de qua est quæstio,) cum in ordine ad absolutionem referuatorum constitueret in vna Dicecesi duos Episcopos æquales in iurisdictione, & potestate, & independentè vnus ab altero, ita vt quod vnus edificaret, alter destrueret. Et ideo ex hoc, vt reor, non obstantibus seruitis, & meritis Regularium erga Sedem Apostolicam, visum est Pontificibus nouissime, priuilegia olim Regularibus concessa absolueri à casibus Episcopo referuatis penitus abolere, & reuocare, vt patet ex Decreto Gregorij XIII. die 10. Septembris 1577. & ex alio Decreto Sacre Congregationis, annuente Urbano VIII. die 7. Nouembris, 1628.

6. Deinde, non solum consuetudo debet esse rationabilis, sed etiam legitime præscripta, ita vt per vnicum actum in contrarium interruptatur, vt docet Socinus *lib. 1. consil. 7. n. 11.* Romanus *consil. 368. n. 7.* Hippol. Riminaldus *lib. 2. consil. 72. n. 117.* Bartolus *in l. De quibus. n. 16.* & ibi Baldus *n. 29.* Iafon *n. 79. ff. de legibus Glossa in l. Nemo §. Temporaria, ff. de regul. Iur. & ex Neoteris Hunnius in Encyclopedia Iuris, part. 1. tit. 5. cap. 3. n. 29.* Schraderus de *feudis, tom. 2. part. 1. o. sect. 20. n. 157.* Myningerus *Decad. 6. resp. 56. n. 27.* Graueus *lib. 2. consil. 31. n. 16.* & alij; sed in nostro casu, non semel, sed pluries dictam consuetudinem, si forsitan extitisset, interruptam fuisse dicendum est: nam Sacri Antistites in Synodis Dicecesanis semper absolutionem à referuatis sibi competere declarant priuatiue quoad alios, vt de facto patet in Synodo Illustrissimi Archiepiscopi non viuentis, & in Synodo Archiepiscopi N. in quo tantum absolutionem à quatuor casibus referuatis supradictis Pœnitentiario concessit, ipso tunc non contradicente, nec reclamante: ergo præsentia consuetudo nunc ab ipso adducta, nunquam fuit legitime præscripta, quia sæpius interrupta. Dicendum est itaque ex omnibus *superius* adductis, asseruata consuetudinem contra Illustrissimum Archiepiscopum, vel nunquam extitisse, vel saltem à R. Pœnitentiario in Scripturis ab ipso alatis plenè, & concludenter, vt opus erat, minimè probatam fuisse.

RESOL. XXI.

Magis firmatur id, quod dictum est in superiori Resolutione; nempe Pœnitentiarius Ecclesie Cathedrales non posse absoluerè à Casibus Episcopo referuatis. Ex quo sequitur, quod non sit credendum Doctoribus testantibus de consuetudine. Ex part. 9. tract. 8. & Milc. 3. Ref. 1. 2.

§. 1. **V**T magis elucescat veritas firmata in superiori Resolutione, visum est mihi inferius dicenda adnotare. Assero itaque, non deesse Doctores tenentes in individuo, Pœnitentiarium ex vi sue institutionis habere facultatem absolueri à casibus Episcopo referuatis; & ita docet Cuccus *instit. maior. lib. 5. tit. 4. num. 190.* & *cap. 4. num. 224.* Piafeciuz *in praxi Episcop. par. 2. cap. 1. art. 3. num. 15.* Salazar de Mendoza *in libello de Instit. Canon. Pœnitenti. in Ecclesia Toletana, §. 5.* Quia Concil. Tridentinum *sess. 24. c. 8.* ideo constituit, vt in omnibus Cathedralibus, vbi id fieri commode potest, Pœnitentiarius aliquis cum vnione præbendæ instituitur, (qui sit Doctor, vel Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico, & annorum quadraginta, seu alius, qui aptior pro loci qualitate inueniatur, quique, dum audiet Confessiones in Ecclesia, interim præsens in Choro censetur,) ne ipsum Episcopum pro absolutione à referuatis adire semper sit necesse: ergo Tridentinum dat

A a eadem

Sup. hoc in tom. 6. tit. 2. Ref. 2. & 5.